

V R T E C

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póll in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naró-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 5.

V Ljubljani 1. maja 1879.

Leto IX.

V dan srebrne poreke Njiju Veličanstev, presvetlega cesarja in cesarice,

24. aprila 1879.

Noč je minola – svetlôba razliva
V solnčnih se tokih na pisani prt,
S katerim spomlád božje stvarstvo pokriva,
Ki v neizmeren prominja se vrt.

A ko bi tudi bolj cvetno še bilo,
Svet ko postajal bi raj nam blestêč,
Njega bogastvo bi ne zadostilo
Čut razložiti po njem naš gorêč.

Čuvtvo ljubezni, ki arce spodžiga
V vdanosti biti za **Njega** zvestó,
H kateremu misel razvnetá se dviga,
Górkó hvalêč ga z besedo gláasnó.

Njega, katerega v svetlej krepósti
Bog za vladarja postavil je sam,
A ki zavetje ter pómoč v bridkósti
Oča ljubêč in preakrben je nam.

Srce preslavlja i **Njo**, ktera mila
 Mati je vsmiljena svojih otrók;
 Da bi žareča se želja spolnila:
 „Dolgo ohrani, še dolgo **Ju** Bog!“ —

V teku begočem izginejo leta,
 Krasno zoreva, kar denes je cvet,
 Dečku, ki vence na „Vrtcu“ zdaj spléta
 Skoro prostrani otvori se svet.

Kamor ga koli privéde osóda,
 Vsegdar povsodi ostaje Slován,
 Svojega sin je ponosen naróda,
 Z dušo, s telesom cesarju je vdán. —

Deca mi, vaši priprosti so venci,
 A od ljubezni kipí vam srcé,
 Pómnite zvesto jih tudi mladenci,
 Lepših pletíte doraali možjé:

Kadar godujete slavnost visóko,
 Kadar na novo se venča oltár,
 Z milo družíco ko zlato poroko
 Vzvišeni, svetli praznuje vladár!

Lujza Pesjakova.

Slavnostni dan 24. aprila 1879.

Dné 24. aprila letošnjega leta godujeta Njiju Veličanstvi, naš presvetli cesar in cesarica, svojo srebrno poroko, t. j. ta dan bode dopolnjenih 25 let, kar se je poročil naš premilostivi vladar, Franc Jožef I., s svojo soprogo, cesarico Elizabeto. Po vseh krajih avstrijsko-ogrske monarhije se delajo velike priprave, da bi se ta dan praznoval kolikor najbolj mogoče vredno in dostojno. Tudi Ti, slovenska mladina, ne smeš zaostati. V ta namen dobiš „Vrtec“ izvanredno že poprej, da se prav živo spomniš tega veselega in slavnostnega dne za vse narode naše velike in mogočne monarhije. Tudi Tebi bodi ta dan vesel praznik in prosí v gorečej molitvi za dolgo in srečno življenje Njiju Veličanstev, našega predobrega cesarja in cesarice. Pravijo, da Bog najrajše usliši molitev nedolžnih otrok; zatorej boljšega ne moreš storiti, nego to, da s sklenenima rokama prosiš ta dan blagoslova iz nebes na presvetlega cesarja in cesarico in vso cesarsko rodovino. Móli in prosí ta dan, da nam božja previdnost na srečo vseh narodov naše velike in mogočne monarhije ohrani in očuva presvetlega vladarja in blago vladarico ter Jima dá učakati še drugih 25 let, da bi mogla praznovati tudi še svojo zlato poroko. Ta dan, ko bode vsaka dežela, vsaka občina, celó vsak kraj po svoje čestital Njih Veličanstvoma, ta dan se tudi Ti raduj in krepko povzdigni svoj glas ter zakliči: „Živijo, cesar Franc Jožef I.! Živila cesarica Elizabeta!“

Bog ohrani nam cesarja!

*V spomin srebrne poroke presvetlega cesarja in cesarice,
dné 24. aprila 1879. l.*

Bog ohrani nam cesarja,
Živi cesarico blágo!
Rájske sreče svitla zárja
Naj obseva hišo drágo!

Orel Avstrije dvoglavni
Gospoduje naj v višini,
Mir, blagost in dnevi slavni
Z njim cvetó naj domovini!

Vei naródi v zvezi eni —
Zvésti in prestolu vdani
Kličejo iz src iskreni:
Hišo „Habsburg“ Bog ohrani!

A. P.

Cesar Franc Jožef Prvi.

Cesar, Franc Jožef I., bil je rojen na Dunaji 18. avgusta 1830. leta.

Starši cesarjevi.

Nadvojvoda Franc Karol, oče našega presvetlega cesarja, Franca Jožefa I., rodil se je 7. dec. 1802. l. Bil je poseben prijatelj in podpornik obrtniškim stanovom in velik dobrotnik siromakom. Poročil se je 4. nov. 1824. l. z bavarsko kraljičino Sofijo (Frideriko, Dorotejo), rojeno 27. jan. 1805. l., ki je bila na čast in diko cesarskemu dvoru in si je s svojo darežljivostjo pridobila sreča in ljubezen vseh, ki so jo poznali. Umrla je 28. maja 1872. leta. Žalost je bila velika. Pri njenem odru so mnogi britko jokali, katerim je bila ona največja dobrotnica v življenji. — Smrt nepozabljive soproge je bila za cesarjevega očeta prebridka izguba. „Šla je pred menoj, da tudi meni pripravi mesto v nebesih,“ dejal je večkrat nadvojvoda Franc Karol. V Išču, zunaj Dunaja, kjer je najrajše prebival po leti, dal je postaviti v njen spomin prelepo kapelo, v katero je on sam skoraj vsak dan zahajal.

Nadvojvoda Franc Karol, ki se je po odstopu svojega brata, cesarja Ferdinanda, odpovedal cesarskemu prestolu, bil je vedno zdrav in čvrst. V začetku meseca marca lanskega leta je začel bolehati in 8. marca je umrl „najboljši mož v državi.“ Redko za katerim pokojnikom je toliko zvestih Avstrijancev žalovalo, kakor za očetom našega dobrega cesarja, Franca Jožefa.

Nadvojvoda Franc Karol je imel s svojo soprogo štiri sinove. Najstarejši je bil nadvojvoda Franc Jožef, naš sedanji cesar. Drugi trije so bili: nadvojvoda Maksimilijan, nesrečni mehikanski cesar, rojen 6. jul. 1832. l., umrl 19. jun. 1867. l.; nadvojvoda Karol Ljudevit, rojen 30. jul. 1833. l. in nadvojvoda Ljudevit Viktor, rojen 15. maja 1842. leta.

Mladost in znameniti dogodki za življenje našega cesarja.

Prve dni svoje mladosti je preživel naš cesar v veselej družbi svojega děda, cesarja Franca I., ki je imel svojega vnuka zelo rad. Večkrat ga je ukazal k sebi pripeljati, da ga je vadal v hoji, najpred po sobi, pozneje tudi po polji in po izprehodih. Ko je bil Franc Jožef komaj pet let star, umrl mu je ded, cesar Franc I. Po njegovej smrti je bil mlademu princu za vrhovnega odgojitelja izbran grof Bombelles, a njegov pravi odgojitelj je bil grof Coronini, mož poštenega značaja, učen in odkritosrčen. Grof Coronini ima zaslugo, da je vcepil v srcé mladega princa vse one lepe lastnosti, katere je imel njegov oče v tako obilej meri.

Bil je pa tudi mladi princ nadarjen z bistrim umom in najboljšo voljo do učenja. Učil se je pridno, poslušal je rad svoje učitelje in ubogal jih je na vsako besedo. Po leti se je nauk začel že ob 6. uri zjutraj in mladi princ je bil že vselej točno na svojem mestu. Glejte otroci! lep zgled vam daje cesar sam, kako se je treba tudi vam učiti, dokler ste še mladi in kreпки.

Iz začetka se je mladi princ učil le navadnih učnih predmetov in tujih jezikov; a 1843. leta so prišle na vrsto še različne vojaške vaje, in povsod je mladi princ napredoval izvrstno.

Pod vodstvom grofa Coronini-ja je ostal Franc Jožef do spomladi 1848. leta. V tem letu so nastali zelo nemirni in viharni časi za naše cesarstvo. Začela se je vojska na Laškem. Znani vojskovodja grof Radecki je bil poveljnik avstrijske armadi, katera se je hrabro borila z Italijani. Tudi Franc Jožef je moral tjã, da se seznanì z vojuimi uredbami. Ondu je pokazal prvič svoj pogum, svojo neustrašenost in junaštvo. V tem letu so se godile še tudi druge zmešnjave. Ljudstva so se uprìa in terjala večje svobode in novih pravic. Kmetje in rokodelci so prijeli za orožje. Najstrašnejši uporniki so bili v glavnem mestu našega cesarstva, na Dunaji. — Te zelo neugodne okolnosti bile so povód, da se je cesar Ferdinand prostovoljno odpovedal cesarskemu prestolu in ga izročil sinu svojega brata, Francu Jožefu I., ki je prevzel vladarstvo dné 2. dec. 1848. leta v 19. letu svoje dóbe.

Zna se, da je mladi cesar, Franc Jožef, imel mnogo dela in velike skrbi, ko je nastopil vladarstvo. „Z Bogom mladost!“ rekel je, ko je prejel žezlo, znamenje cesarske oblasti, dobro vedóč, da se mu je zdaj odpovedati vsemu, kar raduje mladostno sróe. Ni mu bilo neznano, da je cesarska krona težka, da so skrbi velike in delo ne majheno, posebno v ónem burnem času — leta 1848.

Da se vse težave premagajo, treba je bilo združenih moči in zato si je cesar Franc Jožef vsel za svoje geslo besede: „Viribus unitis,“ t. j. z združenimi moči.

Koliko in kaj je vse storil naš cesar v preteku 29 let svojega vladarstva, tega vam ni mogoče popisati, ker narasla bi debela knjiga. Le posamezni, bolj zanimivi dogodki, ki jih je vsacemu pómneti treba, naj še tukaj sledé:

Leta 1849. se začné na Laškem znovič vojska. Ta vojska je trajala le pet dni. V krvavih bojih pri Mortari in Novari (21. in 23. marca) je stari junak Radecki Pijemonteze slavno premagal. — V istem času vzkipi nova vstaja na Ogrskem, katero je slavna cesarska armada pod poveljnikom generala Hajnau-a in bana Jelačića slavno premagala. — V naslednjih letih (1851 in 1852) potuje naš cesar po raznih svojih deželah, da si z lastnimi očmi ogleda njih razmere. Leta 1851. je potoval po Italiji in Galiciji, a leta 1852. po Slavoniji, Hrvatskem in Ogrskem. Povsod je bil sprejet z največjim navdušenjem. — Leta 1853. dné 18. febr. je bil naš presvitli cesar napaden od necega krojaškega pomočnika z ostrim bodalom. Na veliko srečo ta napad ni imel nevarnih nasledkov za življenje cesarjevo. V spomin na srečno rešitev začeli so na Dunaji zidati velikansko cerkev, ki se že skoraj 25 let zida, a še ni izgotovljena. Odprla se bode vendar 24. aprila letošnjega leta, v dan petindvajsetletnice cesarjeve srebrne poroke. — Čez leto po tej prežalostnej dogodbi 21. aprila 1854. l. pride cesarjeva nevesta, bavarska princezinja Elizabeta, v Linc, glavno mesto Gorenje Avstrije, kjer jo pričaka in pozdravi cesar sam. Drugi dan pride na Dunaj. Nepregledna množica ljudi jo pozdravi z nepopisljivo navdušenostjo. Princezinja Elizabeta, naša sedanja cesarica, je hči bavarskega vojvode, Maksimilijana Jožefa, rojena v Posenhofenu 24. dec. 1837. leta.

Poroka se je vršila 24. aprila 1854. leta zvečer v dvornej cerkvi Avguštincev. Dan cesarjeve poroke je bil dan občnega veselja za vse narode našega cesarstva.

Cesarica Elizabeta je nenavadne lepote, veličastne postave, zelo prijazna in ljubeznjiva. Nje usmiljenost in darežljivost do ubogih je znana po vseh deželah našega cesarstva. Da bi jo nam Bog ohranil še na mnoga leta!

Dné 5. marca 1855. l. dobila sta Njiju Veličanstvi prvo dete, cesarično Sofijo, ki je žalibog umrla 29. maja 1857. l. — Dné 12. jul. 1856. l. ju Bog blagoslovi z drugo hčerko, cesarično Gizelo, ki se je 20. aprila 1873. l. poročila z bavarskim princem Leopoldom.

Leta 1856. je cesar potoval po Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, da bi sam videl svoje dežele in se prepričal o njih željah in potrebah. Istega leta se je mudil tri dni (18., 19. in 20. nov.) s presvetlo cesarico tudi v Ljubljani. — Nekoliko tednov pozneje 3. maja 1857. l. potovala sta cesar in cesarica po Ogrskem. Tudi tukaj sta bila povsod slovesno sprejeta.

Dné 21. avg. 1858. l. dobila sta Njiju Veličanstvi prvega sina, cesarjevičca nastolnika, ki je bil pri sv. krstu imenovan Rudolf. Svečanosti, ki so se vsled tega vršile, se je ljudstvo povsod vdeleževalo. A dandenes je ponosna vsa država s svojim cesarjevičem nastolnikom, v katerem so se razvili najkrasnejši darovi uma in srcá. Cesarjevič je zdaj v 21. letu svoje dôbe, krepak na duhu in telesu, up in nada svojih staršev in ponos avstrijsko-ogrske monarhije.

Leto 1859. je prineslo našemu cesarju veliko skrbi in žalosti. Sardinska vlada si je že od nekdanj prizadevala odtrgati Avstriji lombardo-beneške dežele. Sardinski kralj se je zvezal s tedanjim cesarjem Napoleonom in začela se je huda vojska, ki se je za Avstrijo nesrečno končala s tem, da je izgubila krasno deželo Lombardijo, za katero se je že od nekdanj prelilo mnogo krvi.

Dné 20. oktobra 1860. l. je izšel cesarski razglas, ki je oznanil novo ustavo za vse cesarstvo.

Leta 1864. se je vnela vojska, katero je začela Avstrija v zvezi s Prusi proti Danskemu kraljestvu zaradi dežel Šlezvika in Holštajna. — Dve leti pozneje se je vnela vojska med Avstrijo in Prusi. Te priložnosti se je poslužil laški kralj in napovedal je vojsko Avstriji. Od dveh strani so prišli sovražniki našo državo: Prusi na severu in Italijani na jugu. Italijani so bili tepeni pri Kustoci in pri otoku Visu, a na severu je bil boj za bojem izgubljen.

Leta 1867. je sklenil cesar z Ogrí ono pogodbo, po kateri je dobila Ogrska svojo lastno vlado.

Dné 22. decembra 1867. l. je potrdil cesar državne osnovne postave za one dežele, katere ne spadajo pod ogrsko krono. Tega leta sta se snidila cesar Franc Jožef in cesar Napoleon v Solnogradu.

Takój naslednje leto, dné 22. aprila, rodila se je v Budapešti na Ogrskem cesarična Marija Valerija.

Leta 1869. se je podal cesar na daljše potovanje v jutrove dežele in 1871. leta v Tirole, kjer so ga vedno zvesti Tiroleci navdušeno sprejeli.

Leta 1873. je doživela naša država dve veliki slavi. Dné 1. maja se je odprla z največjo svečanostjo na Dunaji velika svetovna razstava in 2. dec. se je obhajala svečanost v spomin 25letne vlade Njih Veličanstva presvetlega cesarja.

Leta 1875. se je podal cesar čez Ljubljano in Gorico v Benetke, kjer je obiskal laškega kralja, Viktorja Emanvela. Od tod se je podal v Dalmacijo. O tem cesarjevem potovanji v Dalmaciji bi se dala napisati debela knjiga, ako bi hoteli vse svečanosti na drobno naštetí, ki so se vršile presvetlemu cesarju na čast in slavo.

Najnovejši dogodek je rusko-turška vojska pretečenega leta. Ko so Rusi premagali Turke, dobila je Avstrija v Berolinskem shodu nálog, da zasede Bosno in Hercegovino ter urédi ti dve deželi. Dné 29. julija 1878. l. je prestopila avstrijska vojska pod poveljništvom generala Filipovića deželne meje in slavno zmagala 19. avgusta, ko so naši vzeli Sarajevo, glavno mesto Bosne. Avstrija si je s tem pridobila dve deželi, ki bodele pod modro vladó našega cesarja gotovo v veliko korist našej državi.

Tako stoji naše cesarstvo dandanes veliko in mogočno mej drugimi evropskimi državami. A njemu na čelu stoji naš presvetli cesar Franc Jožef I., katerega vsi narodi ljubijo in spoštujejo, ter se ponosno sme imenovati „srečnega vladarja“ nove dóbe.

Zatorej tudi Ti, slovenska mladina, povzdigni 24. aprila, ko se bođe gođoval spomin petindvajsetletnice srebrne poroke Njiju Veličanstev, presvetlega cesarja in cesarice, svoja srca k Bogu, ter ga prosi v gorečej molitvi, da njegova vsemogoča roka čuva in ohrani našega dobrega cesarja in blago cesarico še mnogo mnogo let. Imej pa tudi vedno pred očmi vse dogodke iz življenja Njiju Veličanstev, ter ne zabi nikoli, kako se je naš cesar, da-si sin najmogóčnejših in najpremóžnejših staršev, moral vendar v svojej mladosti pridno učiti, ter svoje starše in učitelje slušati samo zaradi tega, da postane veljaven in moder vladár.

Uredništvo „Vrtčevó.“

Lep prizor iz otroškega življenja našega cesarja.

Dné 18. avgusta 1834. l. sedela sta cesar Franc I. in Karolina Avgusta, praroditelja našega presvetlega cesarja, v prelepem Laksenburškem gaju ne daleč od Dunaja. Naš cesar, Franc Jožef, bil je takrat še otrok in je gođoval četrto leto svojega rojstva. Veselo sta gledala praroditelja svojega malega vnuka.

Mali nadvojvoda, Franc Jožef, igrajóč se in skakajóč po zelenem gaju ugleda pred vhom cesarskega dvora stražnika, ki je s puško ob rami hodil gori in doli. Solnce je vroče pripekalo in ubogi stražnik se je smilil malemu princu. Takój popusti svoje igrače ter stopi k dedu, rekóč: „Kaj ne, ded ta človek tukaj je zeló ubog!“

„Kako to, ljubo moje dete?“ vpraša ga cesar Franc.

„I nu, ker ga vidim po pekóčem solnci šetati s puško ob rami.“

„Ljubi moj, tako delati je treba večkrat tudi imovitim ljudém, dá, — še celó cesarjem in cesarjevičem. Nu, kar se tega človeka tiče, uganil si, ker je res ubožen.“

Mali nadvojvoda, Franc Jožef, milo pogleda svojega dobrega deda ter ga prosi, da bi smel ubozemu stražniku kaj darovati.

Cesar Franc se prijazno nasmeje svojemu vnuku ter mu dá nekaj srebrnega denarja, rekoč, da ga naj podarí ubozemu vojaku.

Veselo hití mali „Franci,“ kakor sta ga praroditelja vedno imenovala, k vojaku stražniku ter mu ponuja denar, rekoč: „Na, vzemi, to ti dadó moj dobri ded!“

Stražnik pritegne puško na pódzdrav, a vsled ostrega povelja, ki ga imajo stražniki, ne vzame denarja.

Mali najvojvoda ves zavzet pogleda ubozega stražnika, potem zopet svojega deda, ne vedóč, kako to, da ubogi stražnik neče denarja. Z dopadajenjem je gledal ded to blago dejanje svojega vnuka. Naposled mu reče: „Vtakni mu denar v nábojno torbico, vojak denarja v roko ne sme vzeti.“

Mali nadvojvoda poskuša, a ker je torbica previsoko visela, ne more tega storiti, da-si je roko prav visoko stezal. Milo se mu stori, da ne more svoje želje izpolniti.

Nato pristopita ded in cesarica. Ded privzdigne mladega vnuka a cesarica odpre pokrovec nábojne torbice in mali princ veselo vtakne denar v vojaško torbico. To storivši, veselo pogleda deda in reče: „Kaj ne, ded, zdaj ta vojak ni več siromak?“

„Da se ti želja izpolni“ reče cesar Franc, „storiti hočemo, da se mu bode od sih dob boljše godilo.“

Druzega dné ukaže cesar Franc, da se mu da natančno sporočilo, kako se stražnik véde. Ker je bilo sporočilo zeló ugodno, ukazal je cesar, naj se stražniku odsodi boljša prihodnost.

Lep izgled pobožnosti.

Bilo je 8. decembra 1852. leta na praznik čistega spočetja Marije Device. Prijetno je ta dan solnce sijalo, kar je za tak zimski čas gotovo redka prikažen. Dunajčani, vsak po svoje praznično oblečen, hitéli so popóldne iz mesta, da si zunaj mesta poiščejo veselja in zabave. Znano je namreč, da se Dunajčani radi izprehajajo in najprijétnejši kraj v sprehajališče jim je tako imenovani „Prater“ zunaj velicega dunajskega mesta. Zató je tudi ta dan bilo vse živo po Praterskih ulicah. Staro in mlado, imenitni in ubožni, vse je vrvélo po ulicah. Krasne kočije z gospódo so drdrale, mladi gospodje in gospodične na lepo osedlanih konjih so jézdili po širokej cesti naravnost v — Prater.

Mej toliko množico različnega ljudstva zapóje zvonček in duhoven v belej obleki se prikaže na cesti, nesóč presveto rešnje Telo bolniku za sveto popotnico. Spódobno se ljudjé duhovnemu gospodu umikujejo na desno in levo; nekateri se odkrivajo, drugi bolj mlačni tudi ne, a malo jih je, ki bi se bili priklonili.

V tem trenutku pridrdrá dvorska kočija ter obstoji mej gostimi vrstami sprehajajočega se ljudstva. Iz kočije stopi zal mladeneč lepe in visoke rasti, ponižno se odkrije, pade na kolena ter prejme blagoslov s presvetim rešnjim Telesom iz duhovnikovih rok. In kaj pravite, kdo je bil ta zal mladeneč, ki je dal tako lep izgled pobožnosti sprehajajočim se Dunajčanom?

To je bil naš dobri in presvetli cesar, Franc Jožef I., takrat še mladeneč, star 21 let.

Velika množica ljudi to vidèč, obrne se za mladim cesarjem ter ž njim vred sprémi duhovnika s presvetim rešnjim Telesom.

In kako bi ne bili pač srečni mi avstrijski državljani, ker imamo vladarja, kateri se ne sramuje svoje svete katoliške vere očitno spoznati pred ljudmi in moliti kralja nebes in zemlje v skrivnostnem zakramentu presvetega rešnjega Telesa. — Otroci, ta izgled vam bodi vedno pred očmi, ter delajte tudi vi tako ves čas svojega življenja, ne brinè se za óne, ki se vam posmehujejo.

Cesar Franc Jožef in ribičev sin.

Ko je naš presvetli cesar 1852. leta potoval po Ogrskem, povsod je bil sprejet z velikim veseljem in navdušenostjo. Vsi tedanji časopisi so to potovanje našega cesarja prav obširno popisovali. Mej drugimi stvarmi so časopisi tudi naslednjo dogodbo pripovedovali:

Necega dne je sonce posebno vroče pripekalo. Cesar se je ravno po Dunavu peljal. Želel je iti v bližnjo kopališče, da bi se kopal in malo ohladil. Zato ukaže ladijo h kraju zapeljati. Blizu kopališča je bil prijazen zelen log, v katerem so ptičice prijetno ščebetale.

Cesar prisedeši iz kopališča, stopi v siromašno kôčo, ki je blizu kopališča stala. V koči ni bilo žive duše, le mlad deček — ribičev sin je stal v kotu in se jokal. Cesar stopi k dečku in ga prijazno vpraša, kaj mu je, da se joka? „Oh, gospod!“ reče deček, „moj oče so šli dva dni cesarju naproti in mene so samega doma pustili; jaz tedaj cesarja videl ne bom!“ Tako reče deček in se še bolj joka.

Zdaj reče cesar jednemu svojih spremljevalcev, da naj gre na ladijo in prinese šest novih tolarjev, kar se je takój zgodilo. Cesar podari tolarje dečku in mu reče: „Na, vzemi v dar in se ne jokaj; tukaj pred seboj vidiš svojega cesarja, katerega tvoj oče znabiti ne bodo videli.“ — Deček od veselja na koleni pade in cesarju nogo poljubi. Všeč je bilo cesarju, da je bil ubožni deček tako vesel in se je tako lepo obnašal.

I. T.

Ljubezen do matere.

Dne 18. februarja 1853. leta se je na Dunaji zgodila velika hudobija, ki je osupnila vse avstrijske narode. Ob pol jedne ure popoldne se gré naš cesar izprehajat. Nek krojaški pomagač, Jánoš Libeny iz Stolnega Beligrada na Ogrskem domá, napade cesarja z velicim kuhinjskim nožem, katerega sune cesarju v zatilnik. Na veliko srečo je bila rana lahka. Rešila je cesarja zapona na njegovem ovratniku. Cesarjev adjutant in okrog stoječi ljudjé priskočijo cesarju na pomoč, rešijo ga, a mladega hudobneža zgrabijo in izročé sodnji. Sam Bog je cesarja varoval, da oster nožev konec ni segel pre-globoko. Glas o tej strašnej hudobiji raznesel se je hitro po vsej monarhiji.

In glejte! V tej velikej nesreči in nevarnosti naš presvetli cesar ni pozabil svoje matere. Na misel mu pride, kako se bodo dobra mati ustrašili, ko izvedó to žalostno novico. Zato se obrne k ljudém, ki so mu stregli, in reče: „Oh, prosim, le moje matere mi ne ustrašite!“

Glejte otroci, tako naš svetli cesar, Franc Jožef, svoje starše ljubi. Mati mu je bila prva misel v največjej nesreči, ki ga je zadela. Zato pa tudi ljubi Bog očitno varuje in blagruje habsburško hišo in lepo je zapel nemški pesnik Halm o tej priložnosti, ki pravi mej drugim:

Denn Gott vergisst nicht hier, noch dort

Dem guten Sohn das gute Wort,

Das gute Wort der Liebe, treu und schlicht:

„Erschreckt nur meine Mutter nicht!“

I. T.

Cesar Franc I.

Cesar Franc, ded našega svetlega cesarja, bil je 24 let star, ko je prevzel vladarstvo avstrijskih dežel. Njegov oče Leopold je bil moder vladar, in je le prekmalu umrl. Nasledoval mu je njegov sin Franc, kateri je bil tudi nemšk cesar.

Cesar Franc komaj nastopi vladarstvo, že mu napové Francoska vojsko, v katero je moral privoliti tedanji francoski kralj Ludovik XVI.

Začela se je strašna francoska vojska, katera je z malimi prestanki trajala celih 23 let; a poslednjič se je vendar za Avstrijo slavno končala.

V začetku je šlo Avstrijcem vse po sreči; a ravno to je Francoze še bolj razkačilo; odstavijo svojega kralja in ga 21. jan. 1793. l. obglávijo. Ko se zaradi tega vsi evropski vladarji vzdignejo zoper Francoze, šlo je na Francoskem v vojsko vse, kar je le moglo orožje nositi. Francozi so povsod zmagovali, in 1797. leta je bil francoski vojskovodja, pozneje francoski cesar Napoleon I. že v sredi avstrijskih dežel. Dasiravno je bil tega leta mir sklenjen, vendar se je že čez dve leti pozneje začela zopet vojska. Avstrija je v pomirji izgubila Lunevice in Nizozemljo; druge avstrijske dežele je pa cesar Franc dné 11. avgusta 1804. leta povzdignil v dedno avstrijsko cesarstvo.

Po nesrečnej vojski 1805. leta, in ker so kralji in knezi južne Nemčije z Napoleonom stopili v zvezo, odložil je cesar Franc I. dné 6. avgusta 1806. leta naslov nemškega cesarja, in rimsko-nemško cesarstvo je zatonilo po tisočletnem obstanku. Celih 533 let je bila ta čast pri habsburškej rodovini.

Tudi vojska 1809. leta je bila za Avstrijo v obče nesrečna, in takrat je vsa Kranjska dežela, Koroške dežele polovica, in Hrvatsko do reke Save prišla pod Napoleonovo oblast.

A čeravno je bila Avstrija zeló potrta, vendar je 1813. leta odločila osodo cele Evrope. Cesar Franc je stopil v zvezo s pruskim kraljem Viljemom in z ruskim carom Aleksandrom proti Napoleonu, in vojska ni bila poprej končana, dokler niso zavezniki Napoleona popolnem zmagali in postavili na daljni otok Sv. Helene, kjer je 1821. l. umrl.

Evropa je dobila zopet mir, in Avstrija je s svojimi nemškimi deželami pristopila k nemškej zvezi.

Da se pa evropski mir postavi na trdno podlogo, stopil je cesar Franc z ruskim carom Aleksandrom in s pruskim kraljem Viljemom v tako imenovano sveto zavezo. Zavezali so se, da jih bode vodila povsod le krščanska vera, da svoje podložne hočejo vladati kakor otroke, katere jim je Bog izročil v oskrbovanje ter skrbeti za njih časni in večni blagor.

Cesar Franc I. se je s svojima zaveznikoma sešel 1818. leta v Porečji, 1820. leta v Tropavi, 1821. leta v Ljubljani, in poslednjič 1822. leta v Veroni, da so se pomenkovali, kako bi ohranjevali mir v Evropi.

Za časa cesarja Franc I. je Avstrija dosegla vrhunec svoje moči in veljave.

Cesar Franc se je odlikoval s pravico in resnicoljubjem, z vljudnostjo do podložnih in modrostjo, s katero je vladal avstrijsko državo.

Dopolnil je 43 let svoje vlade, ko je 1835. leta 67 let star umrl, ter zapustil svoj krščanski prestol svojemu sinu, Ferdinandu I.

Jutro.

Tam po nébi sinjem zvézda pláva,
Svítila zvézda, blázena danica,
Kádar božja vzbúja se naráva
In si míje s hládnó rósó lica.

Sólnce ráno h góram se dvígúje,
Po oblácih živo luč razliva,
Da snežnikom gláve ozarjúje
Ter zlatí se pótlej gozd in njíva.

Jútro dáhne, brzo vse zagiblje,
Ptica trébi si v grmóvji krila,
Odletévši v véjah spet se zíblje,
Glasovíto prepeváje číla.

Zvón cerkvéni v svéto pésen bréknue,
Dól in góra z jékom odgovárja;
Nákovalo s kládívom zazvénkue,
Ki je v róci trdej gospodarja.

V dvór petélin z družbo prikoráka,
Trépane dvákrat, tríkrat s perutnícó:
Kúr zapóje, kura kokodáka,
Razkopáva po smetéh z nožico.

Máče k víšku v lók se nagrbljáva,
Z répom, priskakávši, maha psiček;
V hlév pastírček še zaspán prítáva,
Čáka páše kráva in volíček.

Žéna túkaj, móž se tam pokáže,
Sódar glásni vžé nabíja sóde;
Vózu hlápec lén kolésa máže,
Pójde v góro po jelóve hlóde.

A z motíko dékla v pólje zéha,
Potogláve delajóč koráke;
Vsaka v dími zakadí se stréha,
Dím se víje nébu pod obláke.

Kár je spálo v sladkotíhej nóci,
V šúm zbudi se, v hrúp in ropótánje,
A človeka zópet skrb naskóči,
Prej vtópljéna v dobrodéjno spánje.

J. Veličanski.

Življenje v podobah.

Star mož je rad govoril o človeškem življenji in ga je razno primérjal in popisával. Rekel je:

Človeško življenje primérjamo sanjam ali snú. V spanji človek počíva, a duh se sprehaja po raznih livadah neznanih in umišeljnih svetov; pa ko bi rad dosegel zadnjo stopinjo popolnosti, izpodtakne se, in tù vidi celó svojega prijatelja, ki se mu posmehuje. Nejevoljen je, hoče se maščevati, a vidi, da ne more naprej in da nima nobene oblasti. Vsa sreča mu izgíne, sam ne vé, kam bi se dejál, jezí se, in se zbudi. Tako marsikdo hrepení po praznej části, in ne pomisli, da pride čas, ko bode vse minulo.

Človeško življenje primérjamo štirim letnim časom. V pomladi mlado in staro hití pod mílo nebó in se prísérčno raduje. Novo življenje in delo se začénja; a vedno huje pripéka solnce, in vročina mámi ljudi in žívali, toda prídno človekova tudi to premaga. V pótu svojega obraza skrbi človek za svoje vsakdanje potrebe. Zópet neha vročina in z veselím sreem se človek ozíra po delu, katero se mu obílo povračúje. Življenje pojenjuje in pred ko se človek zavé, zaprè mu zima naravno delovanje ter ga postavi v híšo. Srečen, kdor po zimi mírno počíva in si svoje močí krepéa za prihodnje leto! Takó je tudi v človeškem življenji. Otrok se raduje spomladi svojega novega življenja brez resnih misli na prihodnost. Deček in deklica odraseta in sta resna mladenič in sramožljiva devica. Mladenič gleda z bistrim umom v prihodnost in spoznava, da se mu bliža čas dela in trpljenja. Ali le kratko traje težavno delo, ker kmalu se prikaže sad njegovega truda. Pride jesen in mladenič je čvrst možak in devica neutrudljiva gospodinja. Toda tudi tù še ni

delo pri kraji. Treba je pridelke pripravljati v shrambe, ker starost je pred durmi. Lasje se belijo, moči poenjujejo in teló se šibí. Bližajo se dnevi sivega starčka, in nekdANJI otrok je dočakal zime v svojem življenji. Príde čas, ko gre starček mirno v pókoj. Blagor mu, ker mu ni sila po zimi delati ter mu ni treba sebe in sosedé nadlegovati s svojo revščino.

Človeško življenje primérjamo drevesu. Drevesce je o začetku slaba zél, katera pa kmalu pogánja korenine, naredí steblo, in je podobno kakej šibici. Vrtnik ga presadí v boljše zemljo, plemení ga s cepljenjem in ga obrezuje, da ima boljše sadje. Pomlad ga venča z lepim, belim cvetjem. Za pomládjo pride poletje in jesen. Drevo rodi lep sad in dozorí. Vrtnik vidi drevesce, in vesel odtrga prvi sad. Tako si tudi starši mnogo prizadevajo, da bi svoje otroke lepo vzrejevali za prihodnost. Kmalu se kaže sad odgoje. Že mali otrok s pokorščino ali z uporom razodeva svoje notranje nagnjenje. A še bolj na tanko se sad razvidi še le takrat, ko otrok dorašča in samostojen postaja. Ali kakor vsako drevo s časom hira in se celó posuší, tako tudi najčvrstejši možák izgublja in izgubí moč, ter se bolj in bolj bliža črnemu grobu.

Pogled v prosto naravo nam kaže podobe našega življenja v stoterih slikah. Mala živalca nam v malem, véliki slon v velikem obrisu kaže začetek in konec našega dejanja in nehanja. Še celó malo zelišče natanko kaže, da je človeško življenje na svetu minljivo. — Potok je podoba človeškega življenja. Izvirek in začetek potoka je mali studenček, kateri z velikim trudom iz zemlje pririje, in le počasi razliva vodico po kamenji in pečevji. Takó je tudi človekov začetek bôren in brez notranje podpore in moči. Mala sapica, najmanjši udarec, mala vnemarnost je dovolj, da nežnemu détetu ugasne mlado življenje. Kakor pa studenček vedno bolj narašča in se z družimi druží in vodo urnejše toči, takó tudi človeško življenje ne ostane vedno na istej stopinji; tudi slab otrok si časoma nabira jakosti. Leta rasejo in otrok je mladenič; njegovo življenje utrjuje se po različnih pripomočkih, katere mu dajejo dušni in telesni razvitki. Tekoča voda pa ima tudi svoje ovire. Sedaj mora potok vodo po kamenji razlivati, sedaj pride na jéz in mora počasi odtekati. Tam doletí do slapa in tú se mečejo vode za vodami v globočino. Takó tudi človeškemu življenju pretí tisoč in tisoč nevarnosti. — Potok hitro teče in razliva vodo v neizmérno morje, kjer izgubí svoje imé. Takó tudi življenje hití do svojega smotra. Ali kakor potok le na videz néha v morji, kjer njegova voda ne izgine, tako tudi človek le začasno néha. Teló mu vzame zemlja, kakor ga je dala, ali neumerjoča duša še dalje žíví v boljših krajih.

Bog nam življenja ni dal samo za nas, temuč tudi zato, da drug družemu koristimo. Potok je vedno večji in vedno več vode valí proti sinjemu morju; po njem plavajo čolni in barke; njegove vode gonijo koles brez števila. Tudi se rodovitno razliva po travnikih in njivah; njegova mokrota oživlja zelišča in mnogo mnogo pripomore človeku ob času sejánja. Tudi človeško življenje mora ravno v tej priméri močnejše postajati, in vedno mora človek zapuščenim ubogim rad pomagati. To je pravi namén človeškemu življenju. A potok je tudi podoba življenja, kakoršno ne sme biti. Poglejte povódenj! V kratkem času potok privalí šumeče valove, in predno človeška pomoč pride, izpralo je dereče valovje zemljo in jo strašno razdjalo. Hude vodne moči nihče ne ustavi. Ali ne vidite tú človeka, katerega strast je nagla jeza? Divja

strast in nagla jeza lepo človeško podobo tako popačita, da se tacega človeka vsak izogiba. Podoba potoka nam kaže, da je narava knjiga polna lepih naukov, polna modrih resnic. Blagor mu, kdor jih razumé in rabi!

Življenje je podobno popotovanju. Solnce vzhaja. V hiši je vse živo, med drugimi tudi mladenič, ki skrbno išče svojih stvari, ker jih vkup spravlja in se po malem žalostno ozira po stanici, da si dobro zapominja vsak kotiček preljube domače hiše. Mati tiho pogledujejo svojega sina in v duhu vidijo vse nevarnosti, katere preté njenemu preljubemu sinu na samotnem in neznanem potovanju. Prišel je zadnji dan, ko mora sin iz hiše „s trebuchom za kruhom.“ Mladenič še milo poslávlja od svojih ljubih staršev, od bratov sester in prijateljev, ter se siloma odtrga iz rok preljube svoje matere, in zbeží iz hiše. Še jeden pogled po milih domačih tratah in ljubeznjivih goricah, in mlado srcé je potolaženo. Krepko stopa naprej in nado na nado si dela v svojih nakopičenih mislih. Alí kmalu vidi, da je v tujem kraju. Trud, glad, žeja, vročina in mnogovrstne druge nadloge ga trpinčijo, in marsikateri zdihljej pošilja domóv, v preljubezujive domače kraje, v deželo otročje domišljije.

Na prvi pogled vidimo tù revno človeško življenje. Kako mirno je otročje srcé! Sama vsakdanjost zadostuje njegovemu hrepenenju. Ko pa človek odrase, lóti se ga strasti in človek hrepení po neizmerj svetnej širjavi. Njegov duh ga žene naprej, in le lenuh zadovoljuje se z vsakdanjimi opravili. V življenji nima nihče popolnem gladke póti; večkrat zadeva na votline in ovire, katere ustavljajo njegovo dejanje. „Mladost, kje si?“ mladi človek večkrat sliši, toda večkrat je že prepozno; zlate ure prelepega mladega časa so potekle in se ne povrnejo nikoli več. V življenji se ravno tako, kakor pri potovanju, vrsté težave in bridkosti z veseljem in s prijetnostmi. Ako tudi dolg pot, glad in druge težave mladeniča nadlegujejo, vendar vedno veselejše stopa, da bi kmalu prišel do namenjenega kraja. Kakor svetla zvezda se mu sveti namén in ga podpira, da ne oslabí prej ko doseže venec slave.

Na svetu je ta bogat, drugi ubožen, óni zdrav, ta bolehen i. t. d., toda vsi hité jednemu in istemu koncu naproti. Zatorej, ljubi moji, čvrsto naprej na potovanji v življenji! Po težavnem potu naj nas vedno vodi svetla zvezda: Naprej!

F. St...é.

Črtice iz ruske zgodovine.

(Po Nestoru priobčaje A. K.)

8. Ruska zemlja se krsti. (988. l.)

Kadar se je razglasilo, da se Vladímer v slast pogovarja o različnih vérah, katera je boljša, začeli so k njemu prihajati ljudjé raznih vér in vsak je hvalil svojo véro. Prišli so Bolgari z Volge najprvi ter so razkazovali Vladímeru, kakšna je njih Mahomedova véra. A neljubi so bili Vladímeru Mahomedovi obrédi in prepoved, ne piti vina. „Ruskej zemlji je veselje pitje,“ reče Vladímer, „ne moremo brez tega biti.“ Potem so prišli Némci od papeža.

Vladímer jih je poslušal, a nijso mu bili po gódi, ker so bili Némci, in dejál jim je: „idite domóv, kajti naši očetje nijso tega prijéli.“ Poslali so potem Židovi kozarski, in ti so zopet pripovedovali Vladímeru, kakšna je njih

židovska véra. Poslušá jih Vladímer in povpraša: „kje je zemlja váša?“ — Oni odgovoré: „V Jeruzalemu.“ On reče: „tam li je še zdaj?“ Židovi odgovoré: „razjezil se je Bog na očéte naše in raztóčil nas je po deželah zaradi naših grehov a zemljo našo je dal kristijanom.“ „To kaj hočete?“ odgovorí Vladímer, „da bi se to zgódló tudi nam?“

Poslednjíe pošljó Grki svojega modercà, in pokazal je knezu, kaka se Grkom zdí krščanska véra. Vladímer, pazljívo poslušavši, grškega modercà odpustí s častjó velíko.

Vladímer potem sezóve boljáre in starce mestne, ter jim pové, da so bili k njemu prišli Bolgari, Židovi, Grki in Nemci, hvaléce vsak svojo véro. Boljári in starci rekó: „veš, knéz, da svojega nihé ne graje, nego hvali; hočes li zvédeti na tánko, to imaš tudi tí móžé; poslavši zvédi vsacega svojo véro in kakó kdó služi Bogu.“ Vladímer je stvóril takó. Móžém poslanim vrnívšim se, zópet sezóve knez boljáre svoje in starce. Reče jim, pred vso družíno povedati, kaj so kódl videli. Poslanci pripovedujejo, da so bili v Bolgarih in Nemcih, in da jim tod nikóder služba bóžja nij bila ljuba. „A kadar smo prišli v Grke,“ kažejo dalje, „védli so nas, kjer služijo Bógu svojemu, ter ne vémo, bili smo li na nebu ali na zemlji; kajti na zemlji nij tacega vida ali krasote take!“ Boljárom je ugájal ta popis vnénjih obredov cerkve grške in zató odgovoré knezu: „ako bi nedober bil zakon grški, to bi ga ne bila prijéla baba tvoja, Olga, najmodréjša vseh ljudjé.“

Takó se Vladímer zažél krsta; a nedostojno se mu je zdélo, vére prositi od Grkov, in zató ukréne, pokazati jim najprvo svojo móč a potem se pokrstíti.

Zatórej 988. léta Vladímer otíde z vojskó na Korsún, mesto grško, *) a Korsunjáni se zapró, krepko se branéci. Vladímer velí z nasípom osúti mesto; a Korsunjáni, podkopavši sténo, prst kradóma znesó k sebi, trosèè jo po srédi mésta. Tedáj néki móž Korsunján strelí (puščíco) v ruski stan, napisavši na stréli (puščíci): „iz kládeza, kateri je za tobój od vstoka, voda v mesto gré po tróbi; kopavši prejmi jo!“ Kadar so jim vodo vzéli, iznemogli so ljudjé od žeje in se vdali. Prišedši v mesto pošlje Vladímer h grškima cesarjema Basliju in Konstantinu: „evo, vzél sem vaju slavno mesto; a slišim, da imata sestro dévo, in ako je v zakon ne dasta zá-me, stvorím mestu vájinemu (Carigradu), kar sem stvoril tému!“

Slišavši cesarja bila sta skrbna in pošljeta k Vladímeru: „ne dóstoji kristjánom za pogane v zakon dajati. Ako se pokrstíš, dobodeš tudi sestro in cesarstvo nebesko; brez tega ne moreva datí sestre svoje zá-te.“ Vladímer reče cesarskim poslancem: „povedíte cesarjema takó, da se pokrstím ter da sem pred temi dnévi úže premislil zakon váš in mi je ljuba véra váša in služénje. Pošljíta mi duhovnike, da me krstijo in tudi naj pride sestra vaju.“

Jedva sta cesarja prinúdila sestro Ano, da je vzela Vladímera. „Kakor v plen grem,“ dejála je, „bolje bi mi bilo tukaj umreti!“ S plačem jo izpremi njé rodnína, kakor na smrt.

Kadar grška ladija s cesarično, z duhovniki in grškimi boljári pride v Korsún, izidó Korsunjáni naproti s poklónom, uvedó cesarično v mesto in jo posadé v dvor. Ob tem času obolé Vladímeru očí. In pošlje k njemu cesarična, rekóč: „ako se hočes iznebiti te bolezní, daj se skóraj krstíti.“

*) Blizu zdanjega Sebastopolja.

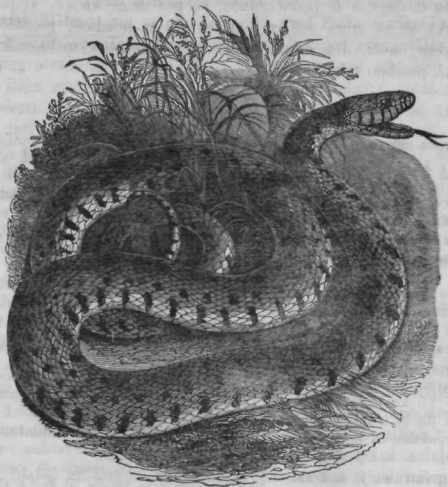
Vladímer na tó pristane. In vladika korsúnski z duhovniki krsti Vladímera. Po krstu se je skóraj zaróčil s cesarično in se vrnil v Kijev ter vzel s soboj duhovnikov, svetih močíj, *) cerkovnih posód in blagoslovnih podob. V Kijevu ukaže Vladímer pométati kumíre (malike), té posekati, druge ognju dati, a Peruna privezati konju k répu in vleči v réko. Potem Vladímer velí razglasiti narodu: „kdor ne pride k reki, da se krsti, bogat ali ubožen, — ta mi bode sópèrnik!“ Ljudjé so prišli z radostjo, govoréci: „ako bi to nedobro bilo, ne prijéli bi tega knez in boljari.“

A drugi dan izide Vladímer z duhovniki na Dnéper in snide se brez čísla ljudj. Vsi gredó v vódo, in ti so v njej stáli do šíjnjaka, drugi doprsij, a mladénci od bréga in drugi so brodíli, nekateri držali mladénce, a duhovniki so stali, molítve tvoréč. In velika radost je bila ta dan na nebu in na zemlji.

Takó je ruska zemlja prijela kristijansko véro, katera se vender nij máhoma razšírila po vsej državi, kajti dolgo se je držalo še pogansko prazno-verje, posebno ondód, koder so narod motíli čarodéjci in vraževálci, ne hotéč izgubiti svoje prejšnje časti.

Priródopisno - natoroznansko polje.

Belouška.

Belouška (*Coluber natrix*; Ringelnatter) je v naših krajih najnavádnejša kača.

V mladosti je plavkasto siva, pozneje bolj temna, črnopega-sta, na trebuhu belorumena in plavkasto-črna. Najbolje se ta kača pozna po dveh jajčasto-okroglih, rumenih lisah na tilniku. Belouška je skoraj za meter dolga. — Ta kača se rada drži po vlažnih gozdih, zlasti po zarašče-

nih bregovih stoječih ali počasi tekočih vodá. Ker zna dobro plavati, pravijo jej tudi vodna kača. Rada se tudi približa hišam, pride v hleve in staje,

*) Svetinj od svetnikov.

zlasti se vgnjezdi rada v velicih kupih gnojá. Plavajoč moli glavo iz vode, ali se pa tudi po dnu hitro pomiče naprej in lahko dolgo ostane pod vodo. Na suhem spleza včasih na drevó ovijaje se okoli debla in vej.

Belouška se živi ob žuželkah in črvih, posebno rada lovi martinice, žabe in ribice, v sili tudi mlade miši. Do sitega nažrta je zeló lena, skrije se in počasi prebavlja, potem pa lahko strada po šest do osem tednov. Mrtvih živali se belouška ne dotakne. Vode potrebuje, da se koplje v njej, pije jo redko kedaj. Mleka kratko in malo ne mara, vse pripovedke o belouškah, da krave sésajo in mleko srebljejo so le prazne čenčarije.

Belouška človeku nič zálega ne stori, ker nima strupenih zobov; če ugleda človeka, boji se ga in beži pred njim.

Jeseni zleze belouška v svojo luknjó globoko v zemljo ali se pa zarije v gnoj, otrpne in leži tako do pomládi. Že prve dni meseca sušca jo je večkrat videti, da se v svitek zvita greje na solnci. Kmalu potem se prvič lévi, t. j. sleče luskavo gornjo kožo v tem, da se stiska med kamenje, ali se pa plazi skozi kako goščavo ter tako vso staro kožo kakor meh izgubi s sebe, a spodaj ima že novo kožo živejše barve.

Meseca julija ali avgusta znese samica 20 do 30 jajčec najrajše v gnoj, v kup smetí ali v kako trhlenino, kjer je dosti gorko in mokrotno. Jajca so blizu do 3 centimetre dolga, kóznata, mehka in kakor na kako vrv nabrana. Čez kake tri tedne izležejo se iz jajčec mlade, po péd dolge kačice, ki rasto zeló počasi. Starka se ne briga niti za jajčeca niti za mladiče, prepuščeni so sami sebi in svojej sreči. Jež, dihur, jazbec in mnoge ptice so belouškam največji sovražniki, posebno mladičem.

— é.

Razne stvari.

Slovstvene novice.

* Cesar Franc Jožef I. V spomin petindvajsetletnice srebrne poroke Njiju Veličanstev. Sestavil Josip Ciperle. V Ljubljani, 1879. Na svetlo dalo in založilo slovensko učiteljsko društvo. 8° — Tako se imenuje lična knjižica, ki na obširno popisuje mladost in delovanje našega presvetlega cesarja in vse bolj zanimive dogodke za njegovega vladanja. Ni je knjižice, ki bi bolj ustrezala slavnostnemu dnevu 24. aprila, kakor je ravno ta. Knjižica je 50 strani debela, ima na čelu podobo cesarja in cesarice in stoji le 15 kr., s poštnino 17. kr. Kdor jih več skupaj vzame, dobi jih še nekoliko ceneje. Zatorej naj se vsak podviza, da jo dobi še o pravem času v roke.

* Primeren spominek v dan srebrne poroke presvetlega cesarja in cesarice izdalo je tudi „Vrtevo uredništvo.“ Ta spominek obseza na štirih straneh mladost in znamenite dogodke za živ-

ljenja našega cesarja s primerno pesmijo na čelu. Spominek je namreč ponatisek iz denašnjega „Vrtca“ ter posebno primeren, da se otrokom daje namesto podobíc. Iztisek velja 4 kr. in se dobiva pri „Vrtevem uredništvu“ Lingarjeve ulice šte. 1. v Ljubljani.

* Trije spevi za slavnost sreberne poroke Nju Veličanstev Franca Jožefa in Elizabete. Vglasbil Anton Nedvéd. Priloga k „Laib. Schulzeitung-i,“ 1879. — Ta priloga obseza tri mične napeve za šolsko mladino. Dobiva se pri knjigotržci Kleinmayer-ji v Ljubljani po 10 kr. iztisek.

* Franjo Josip I., kralj ugarsko-hrvatski i car avstrijski. Školskoj mladeži na uspomeni dana 24. travnja 1879. U Zagrebu 1879. — Tako se zove lična knjižica v 8° obsezaajoča 53 strani v hrvatskem jeziku. Na čelu ima podobo cesarja in cesarice. Knjižica stoji trdo vezana 30 kr., z zlato-rezom 40 kr. Dobiva se v Zagrebu. Priporočamo jo vsem, ki so hrvatskega jezika zmožni.